

Fusjon UiT-HiTø – høringssvar fra Universitetsbiblioteket

Generelt

Bibliotekdirektøren konstaterer at programmerklæringen tar opp i seg utviklingstrekk og rammevilkår som er vesentlige for UiTs videre virksomhet, og således også viktige for bibliotekdriften. Vi tar til etterretning at styrene ved UiT og HiTø anser fusjon som den beste måten å møte utfordringene på.

På generelt grunnlag mener bibliotekdirektøren det er viktig for det nye universitetet å være et *breddeuniversitet*. Samtidig må fagområder hvor UiT har fokus og tyngde i dag – nordområdene (herunder urfolkrelaterte felt, marin sektor, nordlys-/romforskning), telemedisin, centres of excellence – vektlegges.

Det nye universitetet må framstå som et *framtidsrettet og attraktivt* studiested, med attraktive forskermiljø. Som én institusjon slipper man å konkurrere med hverandre om studentene, og kan få en styrket profil. Synergieffekter kan muligens oppnås ved at fagmiljø ved dagens HiTø og UiT kan gå sammen i noe nytt og mer slagkraftig.

Vi anser som en av de største utfordringene for det nye universitetet, at *to kulturer* må smelte sammen. For å få dette til må det arbeides bevisst og målrettet på alle nivå i den nye, fusjonerte institusjonen. Identitet og lojalitet er viktige stikkord. Bibliotekene har også sine særtrekk som må forenes i det nye universitetet. UB kan her bygge videre på et mangeårig samarbeid med HiTø om driften av RMH-biblioteket.

Bibliotekdirektøren har få kommentarer og innspill direkte til målene og fokusområdene i programmerklæringen, eller til de konkrete spørsmålene i høringsdokumentet, men vil peke på noen momenter og utfordringer knyttet til bibliotek tjenestene for det nye universitetet. Bibliotekdirektøren har i hovedsak vektlagt forhold som vil være en konsekvens av en fusjon, eller som vil være viktige i en fusjonsprosess.

Bibliotek tjenestene

- Bibliotek tjenestene ved det nye universitetet må organiseres som ett bibliotek

Bibliotekdirektøren ser for seg få synergieffekter innen bibliotekdriften. Det vil neppe være noe å spare på en fusjon, utfordringen blir å begrense økningen i utgifter. Vår klare anbefaling er imidlertid at det organisatorisk må etableres ett bibliotek, ledet av det nåværende universitetsbibliotek ved UiT. Det er mest effektivt, og samtidig viktig for å sikre likeverdige tjenester til alle fagmiljø.

- Biblioteket må være en selvstendig enhet

Biblioteket i det nye universitetet må bestå som egen enhet, og ha enhetlig faglig-administrativ ledelse på høgt kompetansenivå, slik dagens UB har. Ved HiTø er biblioteket i dag integrert i IT-tjenestene, mens tilsvarende tjenester på universitetet er atskilt fra hverandre. Bibliotekdirektøren er av den oppfatning at bibliotek og IT må være atskilte enheter i det nye universitetet. Tekniske systemer og muligheter skal ikke være styrende for virksomheten, men være til støtte for de faglige tjenester virksomheten skal tilby. Bibliotek-

virksomheten bør i større grad assosieres med faglige aktiviteter som undervisning og forskning, enn med tekniske tjenester. En fusjon kan være en mulighet for nytenkning mht bibliotek tjenester og bibliotekets rolle/plass i studier og forskning.

- Alle fagmiljø må sikres likeverdig bibliotektilbud, en økonomisk utfordring

Bibliotekdirektørens klare oppfatning er at alle grupper i det nye universitetet må tilbys bibliotek tjenester på samme nivå, uavhengig av hvilken institusjon de opprinnelig tilhørte. HiTø har forholdsvis mindre ressurser til bibliotek enn UiT, både personalmessig og til litteratur. Blant annet har UBs store bibliotekavdelinger i dag lengre åpningstider. Gitt dagens bevilgninger, vil det i en fusjonert institusjon bli mindre bibliotekressurser per student/forsker enn det i dag er ved UiT, og det vil bli en utfordring å få etablert en likeverdig bibliotek tjeneste til alle fagmiljø på det nivå som dagens UB yter sine forskere og studenter.

- Antall fysiske bibliotekenheter må vurderes, samt å differensiere mellom studiebibliotek og forskningsbibliotek

I dag har UiT og HiTø til sammen ni fysiske bibliotekenheter¹. Bibliotekdirektøren ser det ikke som selvsagt at alle disse kan/skal opprettholdes i det nye universitetet. De store bibliotekenheterne i Breivika, RMH-, HS- og PJ-bibliotekene, må likevel antas å bestå som kombinerte studie- og forskningsbibliotek. Fysiske samlinger innen samme fag bør være lokalisert *ett* sted. Det må etterstrebtes ingen eller minimal dublering. På dette punktet vil spesielt lærerutdanninga by på en større utfordring for biblioteket, da slik utdanning i dag gis flere steder. En bibliotekstruktur med to nivå, forskningsbibliotek og studiebibliotek, hvor det differensieres på tjenestetilbudet, kan være en mulig veg å gå. Målet er slagkraftige enheter med fleksible tjenester, tilpasset institusjonens behov.

- Dyrere lisensavtaler kan medføre dramatisk reduksjon i tilbudet av elektroniske litteraturressurser

UB har i dag en tung portefølje av elektroniske ressurser (tidsskrift, databaser m.m.). Det vil måtte framforhandles nye lisensavtaler for den nye institusjonen. Høgskolene har ofte rimeligere avtaler enn universitetene, og HiTø har heller ikke elektroniske ressurser i samme omfang som UiT. Dermed vil en utvidelse av UiTs lisensavtaler bli vesentlig dyrere enn avtalene UiT og HiTø har til sammen i dag. Dersom de samlede kostnader til bibliotek ikke skal øke, vil det måtte bety en dramatisk realnedgang i porteføljen.

NOKUTs krav knyttet til akkreditering/reakkreditering omfatter også bibliotek tjenestene (kvalitet og omfang). Dersom alle fagmiljø i den nye institusjonen skal ha samme akkreditering, vil det måtte bety økt forskningsaktivitet samlet sett. En konsekvens av dette vil være større behov for fagbibliotek for fagmiljø som skal oppgraderes, noe som igjen vil bety behov for økte litteraturbudsjett.

¹ Breivika: Bibliotek for realfag, medisin og helsefag (RMH), Bibliotek for humaniora og samfunnsfag (HS), Bibliotek for psykologi og jus (PJ), Bibliotek for biologi og geologi (BG)
Sør-Tromsøya: Biblioteket ved Tromsø Museum –Universitetsmuseet, Biblioteket ved Avdeling for lærerutdanning, Biblioteket ved Avdeling for kunsthøgskolen
Nordlysobservatoriet: Bibliotek for fysikk
Teoribygget: Biblioteket ved Avdeling for ingeniørfag

- UiTs åpne institusjonsarkiv (Munin) må videreføres, og FRIDA bør velges som system for forskningsdokumentasjon for hele det nye universitetet

Publiseringstjenesten Munin (åpent institusjonsarkiv) som er under etablering ved UiT, er en viktig tjeneste som bibliotekdirektøren anbefaler videreføres i det nye universitetet. Åpne institusjonsarkiv er strategisk viktig for institusjonene, både som ledd i arbeidet med å motvirke høy prisstigning på internasjonal faglitteratur, og som ledd i institusjonens merkevarebygging. Gjennom et nasjonalt samarbeid er det etablert en felles søketjeneste (NORA²) over institusjonsarkivene ved blant andre de fire breddeuniversitetene, og det er etablert et samarbeid mellom UBene og FRIDA (universitetenes system for forskningsdokumentasjon). HiTø har et annet system for egenpublisering og benytter systemet ForskDok til forskningsdokumentasjon. I forbindelse med en fusjon må det foretas valg mht hvilke system det nye universitetet skal benytte. Bibliotekdirektøren ser store fordeler ved å benytte samme system som de øvrige universitetene, og anbefaler at for hele den nye institusjonen velges Munin som publiseringskanal og FRIDA som forskningsregistreringssystem.

- Transporttjeneste, bibliotek tjenester til fjernstudenter, bibliotek tjenester til andre institusjoner

Bibliotekdirektøren ser for seg at det etableres en transporttjeneste (evt. tillegg til ordinær posttjeneste på UiT) mellom den nye institusjonens enheter. Det vil være et minstekrav at internposttjenesten dimensjoneres for å kunne ivareta forsendelser av litteratur mellom bibliotek og bruker der avstanden er stor.

HiTø har en utstrakt virksomhet knyttet til desentralisert undervisning og etterutdanning. Dette er en økende virksomhet også for UiT. Bibliotek tjenester i forbindelse med desentralisert undervisning og etterutdanning må derfor antas å bli en større del av det nye bibliotekets virksomhet enn det er for UB i dag. Det vil kreve økt innsats mht tilrettelegging. Elektroniske tjenester er viktige i denne sammenhengen, og det vil være interessant å videreutvikle gode løsninger her. Biblioteket kan bistå fagmiljøene med tilrettelegging av fleksibelt læringsmateriale og avklare opphavsrettsspørsmål. Dette vil være av nytte også for de ordinære studietilbudene.

UB registrerer et økende antall henvendelser fra institusjoner i landsdelen om å yte bibliotek tjenester, og det synes å bli tatt for gitt at vi kan tilby dette. Videreformidling av elektroniske ressurser er det som først og fremst etterspørres. Bibliotekdirektøren ser dette som et mulig utviklingsområde, men det vil være kostnadskrevenende, da utvidede lisensavtaler må inngås. Universitetets randsoneinstitusjoner og andre institusjoner som universitetet har samarbeidsavtaler med, vil kanskje først og fremst være aktuelle å yte slike bibliotek tjenester til.

Bibliotekdirektøren anser det som viktig at momentene som er trukket fram i dette dokumentet, tas hensyn til i den videre prosess.

Universitetsbiblioteket, 12.02.2007.

² Norwegian Open Research Archives